

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 294
van **SOFIE JOOSEN**
datum: 23 januari 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Invasieve exoten - Japanse duizendknoop

De duizendknoop (in het bijzonder de Japanse, maar ook de Boheemse en de Sachalinse variant) werpt zich de laatste jaren op als een van de meest agressieve invasieve exoten. Grote delen van onze waterwegen worden langs hun oevers letterlijk verstikt, terwijl de bestrijding ervan aartsmoelijk blijkt. Dat kan ik ook in mijn eigen gemeente Duffel vaststellen.

Tot op heden is de *fallopia japonica* echter afwezig op de Unielijst voor schadelijke exotische planten. Die werd op 15 augustus II. nog aangevuld, maar ook toen werd de duizendknoop niet opgenomen. Bij gebrek aan een aanvullende Vlaamse lijst voor zorgwekkende soorten (zie hiervoor het antwoord van voormalig minister Schauvliege op schriftelijke vraag nr. 300 van 13 maart 2019 van Jos De Meyer) betekent dit dus dat de japonica vrij mag worden verhandeld en aangeplant in Vlaanderen. Evenmin is het mogelijk om particulieren een verplichting tot bestrijding op te leggen wanneer de japonica op hun terrein wortelt. Dat maakt de verdelgingsinspanningen van de Vlaamse en lokale overheden natuurlijk enigszins futiel, aangezien reeds is aangetoond dat de japonica zich intussen niet alleen via wortels verspreidt maar ook via zaad. Anderzijds kan, gezien het voorlopig ontbreken van een betaalbare en gegarandeerd efficiënte bestrijdingsmethode, de vraag worden gesteld in hoeverre zo'n plicht afdwingbaar kan zijn.

1. Werd door Vlaanderen reeds voorgesteld om de Japanse duizendknoop op de Unielijst voor schadelijke exoten te plaatsen?

Zo neen, waarom niet? Overweegt de minister dit alsnog te doen?

Zo ja, waarom werd hier nog niet op ingegaan? In hoeverre is het wenselijk om in dergelijk geval via een aanvullende Vlaamse lijst de duizendknoop te registreren?

2. In hoeverre is het realistisch om ook particulieren een bestrijdingsplicht op te leggen wanneer de duizendknoop op hun eigendom wortelt?

ANTWOORD

op vraag nr. 294 van 23 januari 2020

van **SOFIE JOOSEN**

1. Soorten kunnen uitsluitend worden opgenomen in de lijst van voor de Unie zorgwekkende, invasieve uitheemse soorten (kortweg de Unielijst) indien ze aan verschillende criteria voldoen. Eén daarvan is dat het waarschijnlijk is "dat het opnemen van de soort in de Unielijst de nadelige gevolgen ervan daadwerkelijk zal voorkomen, tot een minimum beperken of matigen" (Artikel 4-3. van verordening EU nr. 1143/2014).

Het Europees Comité voor de invasieve uitheemse soorten (cf. Artikel 27) oordeelde op haar 3de vergadering in mei 2015 dat aan dit criterium niet is voldaan voor Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*). Hierbij wordt verwezen naar het ontbreken van (kosten)effectieve beheermethodes. De Europese Commissie nam dit ook op in haar openbare communicatie naar aanleiding van het verschijnen van de Unielijst (zie bijlage).

Bijgevolg is de soort ook bij de updates van de Unielijst door geen enkele lidstaat voorgedragen, ook door België niet.

Het klopt dat de handel in Japanse duizendknoop bijgevolg niet verboden is binnen de Europese Unie. Omdat dit voor geen van de lidstaten een wenselijke situatie is, zal het weren van Japanse duizendknoop van de Unielijst worden herbekeken. Dit proces is ondertussen binnen het Europees Comité geïnitieerd. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is via de Belgische vertegenwoordiging in het Europees Comité vertegenwoordigd, en volgt het dossier van nabij op. Met dit Europese initiatief is een opname op een Vlaamse lijst voorlopig niet aan de orde. Een Europees handelsverbod zou immers veel effectiever zijn dan een Vlaams handelsverbod.

De handel is misschien wel toegelaten, dit betekent nog niet dat zij vaak gebeurt. In het kader van het LIFE-project AlterIAS engageerden tal van professionele groenvoorzieners in Vlaanderen zich alvast om Japanse duizendknoop (en de verwante soorten) niet langer aan te bieden.

2. Het is wellicht niet overdreven om Japanse duizendknoop één van de meest hardnekkige soorten te noemen. Er zijn veel methodes die een bijdrage leveren aan de beheersing (maaïen, afdekken, uitgraven, chemisch behandelen...), maar geen van deze methodes biedt de garantie op een effectieve verwijdering. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft deze kennis samengebracht in een aantal recente publicaties.

Nog los van het feit dat een bestrijdingsplicht bij particuliere grondeigenaars juridisch moeilijk afdwingbaar is (zelfs bij eventuele opname op een Europese of Vlaamse lijst), is een dergelijke plicht naar mijn mening niet wenselijk omdat de particuliere eigenaars dan immers zouden worden geconfronteerd met zeer dure en ingrijpende maatregelen, met een lage kans op succes.

Japanse duizendknoop verspreidt zich in de regel niet via zaad, aangezien enkel vrouwelijke planten bekend zijn. De zaadvorming die gebeurlijk wél optreedt, komt

voort uit kruisingen met mannelijke planten van andere soorten. In hoeverre deze kruisingen bijdragen aan de problemen in het veld, is niet heel duidelijk.

Hoe dan ook kunnen we er van uitgaan dat de verspreiding van Japanse duizendknoop vooral op vegetatieve wijze gebeurt, via stukken van de ondergrondse stengels (rizomen). Ten eerste maakt dit de verdelgingsinspanningen van de Vlaamse en lokale overheden niet eenvoudig. Ten tweede geloof ik dat de meest effectieve aanpak berust in de bewustwording van iedereen die betrokken is bij de verplaatsing van bodemmateriële, eerder dan in regelgeving. Binnen het project 'Bouwen op/aan gezonde bodem' in het kader van Vlaanderen Circulair werkt Grondbank vzw met betrokken actoren aan praktische richtlijnen voor het omgaan met Japanse duizendknoop op terreinen waar grondwerken worden gepland.

BIJLAGE

[Extract uit : Adoption of the first list of invasive alien species of Union concern: Questions & Answers \(openbare aankondiging van de Europese Commissie, 13 juli 2016\)](#)